

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 14.04.2015
Vår ref.: 200900389-45
Arkiv: 312
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Erik Roland

Småkraft AS - Konsesjon til å bygge Lille Grottåga kraftverk, Beiarn kommune i Nordland - Oversendelse av klage

I NVEs vedtak av 09.12.2014 fikk Småkraft AS tillatelse til å bygge Lille Grottåga kraftverk i Beiarn kommune. NVE har mottatt klage på vedtaket fra Beiarn Grotteklubb. NVE kan ikke se at det i klagen har kommet frem nye momenter av betydning for vårt vedtak som gir grunnlag for å endre vedtaket. I tillegg til innkommet klage foreligger det tre innsigelser i saken fra Beiarn kommune, Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune.

Bakgrunn

NVE mottok 05.01.2011 søknad om tillatelse til bygging av Lille Grottåga kraftverk i Beiarn kommune. Kraftverket vil utnytte fallet mellom kote 365 og kote 155 og er planlagt med en installert effekt på om lag 3,3 MW.

NVE vurderte at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser og ga derfor i vedtak av 09.12.2014 tillatelse til bygging av Lille Grottåga kraftverk. Med NVEs fastsatte vilkår vil tiltaket gi en midlere årsproduksjon på ca. 8,0 GWh. I høringsrunden kom det innsigelser fra Beiarn kommune, Fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune som i hovedsak var basert på virkningene for grottesystemet på utbyggingsstrekningen.

Klageadgang

NVE mottok klage på vedtaket om konsesjon til bygging av Lille Grottåga kraftverk fra Beiarn Grotteklubb datert 27.12.2014. Det er klaget i rett tid, jf. forvaltningsloven § 29. Vi vurderer at Beiarn Grotteklubb har klagerett da klubben representerer en interesse knyttet til grottene på utbyggingsstrekningen.

Klagen

Vi gjengir følgende fra klagen til Beiarn Grotteklubb:

«...»

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

NVEs saksbehandlere har forsøkt å sette seg inn i bakgrunn for de geologiske argumenter som er brukt mot utbygging og brukt sin forståelse av dette som begrunnelse for godkjenning av utbygging av Lille-Grottåga og endring av vannføring gjennom grottene der. Vi har følgende kommentarer til NVEs vurdering og klager på vedtaket om godkjenning av utbygging som berører grottene:

1. I 2011 ble grotter rødlistet, se

<http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/RodlisteNaturtyper/Vurdering/Grotte/120> . Dette ble ikke vi i Beiarn grotteklubb klar over før senere på høsten 2011. NVE burde uansett også påpekt denne rødlistingen i sin vurdering av Lille Grottåga-utbyggingen all den tid karstfenomener i Breivikelva (NVE 200805054-56 ksk/ero) ble vernet fra inngrep under utbygging godkjent av NVE, nettopp på grunn denne rødlistinga av grotter fra 2011.

2. Beiarn grotteklubb ønsker å presisere at klubben ikke gikk mot utbygging generelt, men mot utbygging som berører grottene spesielt, dette ble også påpekt i e-post til NVE sendt etter befaring august 2011.

3. NVE bruker som argument for å bygge ut Lille-Grottåga at grotter og karstfenomener er vernet i Saltfjellet-Svartisen og nylig opprettede Lahko nasjonalpark. Det er få grotter over en km som er vernet i disse nasjonalparkene. Dette ble også påpekt når Saltfjellet-Svartisen ble opprettet med vern av karstformer som en av de viktigste grunner for vern, at de største forekomstene av karst lå utenfor selve nasjonalparken. Eksempelvis Gråtådalens karstgrotter. Lahko verner overflatekarst av spektakulær karakter, men store grotter er ikke vernet i denne nasjonalparken, såvidt vi vet.

4. Å bruke boka Fotefar mot Nord som kilde for oppgitte 170 grotter i Beiarn er jo interessant, hvor kommer egentlig dette tallet fra? Å anta at mange nye grotter er kommet til siden disse 170 ble registrert er også en noe merkelig uttalelse. Kan NVE vise til noen kilder for denne uttalelsen eller at det er kommet til flere grotter? Nøyere utforskning av påviste grotter viser ofte at flere grotter ofte henger sammen (tilhører samme grottesystem), videre har vi sett at "nye" rapporterte grotter ofte kan være gjenoppdagelser. Fotefar mot Nord-boka fikk hard medfart i media når den kom på grunn av mange faktafeil og kan ikke ansees som ei etterrettelig faktabok. Bryter en ned slike anslag over antall grotter et sted så vil en finne i f.eks. St.Pierre & St.Pierres Caves of Graataadalen fra 1966 at de fleste av disse grottene er små grotter på noen få meters lengde, sjakter og mindre jordbruer. Av grotter over 1 kilometers lengde er det pr nå 5 stk. i Beiarn. Å bruke 170 grotter som grunnlag for å si at det er mange grotter i Beiarn og at det sikkert er oppdaget flere er upresist og spekulativt.

5. Av de i underkant 50 grottene som er over 1 km i Norge så er det få av disse 50 grottene som drenerer aktive elvesystemer, se www.speleo.no. Grotter med aktive elvesystemer er berørt av utbygging allerede, som Pluragrotta i Rana. Referanse grotter, uberørte grotter, blir det altså færre og færre av. Videre vet Grotteklubben at det foreligger planer for utbygging av andre elver hvor det finnes karstgrotter i Beiarn, eksempelvis Galtåga, Troåga og Heståga, foreløpig kjenner vi ikke omfanget av disse planene.

6. Når det gjelder NVEs konklusjon om at grottedannelse skjer i hovedsak ved maksimal vannføring så er dette ikke helt riktig. NVE bruker faguttalelse fra professor Stein-Erik Lauritzen ved Universitetet i Bergen som bakgrunn for denne konklusjonen. Vi mener at dere trekker uttalelsene fra Lauritzen altfor langt. Oppløsning av berget skjer selvfølgelig også ved lavere vannføringer. Videre så kan breslam dempe vannets aggressivitet; oppløsningsevne - denne evnen er allerede brukt opp på breslammet, men breslam kan skure berget. Litj-Gråtåga

får vann fra breer under Gråtåtinden, men vi som er kjent i området kan ikke huske å ha sett eller hørt at Litj-Gråtåga har hatt så mye sedimentføring at den har vært "blakket" eller brun. Hvor mye breslam har NVE observert her? Beiarn grotteklubb har allerede påpekt at det er flere nedløp fra elva Litj-Gråtåga inn i grottesystemet Litj-Gråtåga, en lavere vannføring totalt (10-20 %) kan minske vannføringen drastisk inn i et eller flere av nedløpene og dermed vanngjennomstrømning gjennom deler av grottene. Det er faglig feil av NVE å anta at det ikke skjer relevant oppløsning av marmor utenom flomsesonger. Det at NVE mener at det ikke er nødvendig å konsekvensutrede grottene og undersøke for fauna som er avhengig av denne vannføringen, pga denne utbyggingen er så liten så mener Grotteklubben at dette er en alvorlig feil: å bruke mangel på kjennskap om fauna i grottene er ikke et argument for å anta at det ikke finnes noe der eller at bruk av vann til kraftproduksjon ikke utgjør noen forskjell. Dette er faktisk en svært viktig presisering

7. Litj-Gråtåga får også vann fra Stabbursåga og Laksdamelva/Stivatnan, i disse står det ørret, denne fisken går nok også nedover Litj-Gråtåga og kan gå ned i grottene, selv om vi ikke har observert fisk i denne grotta. Det fiskes i Gråtåga selv om dette er ei breelv med til tider svært mye slam. Fisket er ikke mengdemessig sammenlignbart med laksefiske i nedre deler av Beiarelva, men både lokale og folk fra Beiardalen fisker i elva. Såkalt "kvit" ørret er observert i Øvre Svartvassgrotta (St.Pierre 1966), denne må være kommet inn ovenfra inn i grotta fra Svartvatnet. I selve Gråtåga er hovedstammen av fisk røyr, det fiskes også en og annen ørret.

9. Påstanden på side 26 om at Litj-Gråtåga er dannet under siste istid finner vi ikke dokumentert, derimot så finner Solbakk (2006)(undertegnede) at størrelse på Jordbruhøla og data fra Øvre Stormdalshøl tyder på at det etter siste istid ble erodert omlag 2 m av grottepassasjenes høyder. Videre så finner Solbakk data som tyder på at erosjonen i en glasial periode også utgjør ca 2 m. Videre så viser forskning at brevanns manglende aggressivitet på at grottedannelse i seg selv skjer i mellomistider. Jordbruhøla når en største høyde flere meter over dette, denne høyden må tilskrives flere generasjoner med både glasial og interglasial erosjon. Smeltevann på slutten av istider gjør tilgjengelig svært mye vann sammenlignet med dagens nivå, men dette vannet fører ikke til grottedannelse, bare utviding av eksisterende grotter. På bakgrunn av passasjemorfologi og kartlegging så kan derfor grottenes tidligste dannelse spores flere mellomistider tilbake. Når NVE påstår at Jordbruhøla er dannet i siste istid så viser derfor masteroppgaven til Solbakk (2006) at dette ikke kan stemme. NVE har heller ikke referert til hvor de har denne dannelsesalderen på siste istid fra. OM ønskelig kan NVE få tilsendt mer informasjon fra denne masteroppgaven.

10. NVE henviser til en vitenskapelig artikkel fra 2005 basert på Solbakks masteroppgave fra 2006 når det gjelder dyp på grotter i Gråtådalene. Kan dere gi oss en referanse til denne artikkelen? Det foreligger riktignok et abstrakt/sammendrag fra en presentasjon Solbakk holdt under en speleologikonferanse i Hellas i 2005, da forelå ikke alle data fra arbeidet med mastergraden siden Solbakk først var ferdig med denne mastergraden over et år etterpå. Kun midlertidige resultater ble fremlagt på selve konferansen.

11. For ordens skyld så heter det ikke Stigvatnene men Stivatnene. Videre er korrekt og godkjent skrivemåte av Gråtåga, ikke Grottåga. Det er ikke grottene som sådan som gir navn til dal og elvene her. Det står også at det ikke er gårder i nærområdet, dette stemmer ikke. Gården Uglefjell ligger på Litj-Gråtågas sørvest side og driver i dag med kjøttproduksjon.

Beiarn grotteklubb klager på vedtaket om godkjenning av utbygging av Lille-Grottåga desember 2014 og legger til følgende: NVE bør trekke godkjennelsen til utbygging av Lille-Grottåga kraftverk, eller endre godkjennelsen slik at inntaksdam flyttes nedenfor grottene, slik at grottene

ikke blir berørt av en eventuell utbygging. Når NVE mener at strøm til 400 husstander veier opp for de ulemper som en utbygging av vannføring gjennom grottene vil gjøre, så er dette ei veldig drøy påstand om noe som BGK mener at NVE ikke har nok data til å kunne konkludere med. Beiarn grotteklubb har nå flere ganger påpekt at vi vet ikke noe særlig utover geologi når det gjelder de berørte grottene. Inngrepenes påvirkning på grottene må kvantifiseres. Når det heller ikke foreligger en helhetlig vurdering av grotter i Norge så må en være svært forsiktig med å kategorisk avslå at strøm til 400 husstander oppveier for ulemper en utbygging antas på medføre for grottene og liv i dette.»

Søkers kommentar til klagen

Småkraft AS leverte inn en kommentar på klagen i e-post 08.01.2015:

«Vi mener NVE har gjort en ryddig, fornuftig og velargumentert saksbehandling på Lille Grottåga og har således ingen ytterligere kommentarer til klagen.»

NVEs merknader til klagen

Beiarn Grotteklubb klager på at NVE gav konsesjon til bygging av Lille Grottåga kraftverk og ber om at vedtaket blir omgjort. Klagen begrunnes med at vedtaket bygger på feil i faktum, saksbehandling og skjønnsutøvelse.

Småkraft AS mener i sin kommentar til klagen at NVE har gjort en ryddig saksbehandling.

NVEs vurdering av klagen

Vi tar her opp forhold i klagen som ikke er spesielt omtalt i KSK-notat 87/2014 - Bakgrunn for vedtak.

Faktiske opplysninger

I klagen henvises det til Terje Solbakks mastergradsoppgave i geologi ved Universitetet i Bergen i 2006 om utvikling av grottene. Denne var ikke tilgjengelig for NVE under konsesjonsbehandlingen, men er utlånt fra Universitetsbiblioteket i Bergen for klagebehandlingen. Det framkommer i oppgaven bl.a. at utviklingen av grottene har pågått gjennom flere istider og mellomistider med en erosjon/nedskjæring av grottepassasjer på to meter i holocen tid, dvs. de siste 11500 år. NVE skrev i KSK-notatet at Jordbruhøla var dannet på slutten av siste istid, noe vi beklager. Vi vil imidlertid tilbakevise klagens påstand om at NVE antar at det ikke skjer relevant oppløsning av marmor utenom flomsesonger.

Videre omtaler klagen at brevann med slaminnhold hemmer oppløsning av kalkstein og utvikling av grotter som ikke NVE har nevnt i KSK-notatet. Vi har vist til Stein-Erik Lauritzens bok «Grotter – Norges ukjente underverden» om grotters utviklingsforløp, men ikke i detalj om prosessen, hvor bl. a. breslammets hemmende virkning på oppløsning av kalkstein er omtalt på side 166.

Grotteklubben spør i klagen hvor mye breslam NVE har observert i Lille Grottåga. NVE har ikke utført målinger av suspendert materiale i denne sideelva, men i andre vassdrag i Beiarn. Vi har erfart at konsentrasjonen av sedimenter kan variere mye med vannføring og feltparametre. Vår vurdering av suspendert materiale i bretilsaget i elva er generelt knyttet til virkningene på fisk og fiske i Lille Grottåga.

Beiarn Grotteklubb påstår at boka «Fotefar mot nord» ikke kan anses som en etterrettelig kilde for antall grotter i Beiarn da den fikk mye kritikk for faktafeil når den utkom. NVE har brukt tallet 170 grotter derfra for å vise at grotter er relativt vanlig forekommende i kommunen selv om de fleste ifølge klagen er små og av få meters lengde. Grotteklubben spør også hvor NVE har fått opplysninger om nye grotter fra. Under konsesjonsbehandlingen av Bjuråga kraftverk i Hemnes kommune, som fikk konsesjon i 2013, ble det påvist grotter på sluttbefaringen som ikke var kjent for søker, høringsparter eller NVE.

Derav vår opplysning om at det kan være oppdaget nye grotter etter at boka «Fotefar mot nord» ble utgitt i 2005. Vi har i KSK-notatet også vist til internettsiden www.speleo.no for en oversikt over de lengste grottene i landet.

Vi oppgir også referansen til artikkelen som vi henviste til på side 30 i KSK-notatet, der vi omtalte at Rønnågasystemet hadde lengre og dypere grotter enn Lille Grottåga: Solbakk, T. & Lauritzen, S. E. 2005: Landscape evolution and speleogenesis i Gråtådalen valley, Northern Norway. 14th International Congress of Speleology, Athen-Kalamos 21-28 aug. 2005 paper O-77.

Saksbehandling

I klagen hevder Beiarn Grotteklubb at det er feil av NVE å ikke kreve konsekvensutredning av grottene og undersøke fauna som er avhengig av naturlig vannføring gjennom grottene. Vi opplyser at prosjektet var for lite for konsekvensutredning etter forskriften som gjaldt da søknaden ble konsesjonsbehandlet. Fylkesmannen var enig i at konsekvensutredning av grottene ville være for omfattende og kostbar sett i relasjon til prosjektets størrelse da dette ble tatt opp på innsigelsesmøtet som ble holdt etter sluttbefaringen av prosjektet.

Klagen påstår at det er feil å bruke mangel på kjennskap til fauna i grottene som argument for å anta at det ikke finnes noe der eller at fraføring av vann til kraftproduksjon ikke utgjør noen forskjell. Vi registrerer at det til tross for at det i Solbakks mastergradsoppgave er utført en omfattende geologisk kartlegging av flere av hulesystemer i Lille Grottåga ikke er omtalt funn av fisk eller annen fauna i noen av dem. Klagen nevner en tidligere observasjon av «kvit» ørret i Øvre Svartvassgrotta. NVE viser til at det i konsesjonen er gitt vilkår om stor minstevannføring om sommeren for å ivareta mulige vanntilknyttede livsformer. Grottene vil ha naturlig gjennomstrømming i lavvannsperioder, særlig om vinteren, når tilsiget er for lavt til at kraftverket kan være i drift.

Skjønnsutøvelse

I klagen hevder Beiarn Grotteklubb at NVE bruker opprettelsen av nasjonalparkene Saltfjellet-Svartisen og Lahko med vern av naturtypene grotter og karstfenomener som argument for å gi konsesjon til Lille Grottåga kraftverk. Vi mener at samfunnet har besluttet hvilke naturverdier som skal unntas utbygging gjennom etablering av verneområder. NVE har i KSK-notatet også vist til at da Valnesfjordvassdraget i Nordland ble vernet, var formålet blant annet å ta vare på aktive grottesystemer. Vi har lagt til grunn Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk i vår saksbehandling og imøtegår derfor klagens påstand på dette punkt.

Klagen påstår at NVE har lagt for stor vekt på den sakkyndige uttalelsen fra Universitetet i Bergen og omtaler at de geologiske prosessene med oppløsning av kalkstein også pågår utenom flomperiodene. NVE har vurdert virkningene ved fraføring av vann for hulesystemene med støtte i uttalelsen og tilgjengelig faglitteratur under konsesjonsbehandlingen. Beiarn Grotteklubb hevder videre at inngrepenes påvirkning på grottene må kvantifiseres og at NVE ikke har nok data til å gi konsesjon til Lille Grottåga kraftverk. Vi mener fortsatt at vår skjønnsutøvelse og vårt vedtak har dekning i opplysningene som har framkommet i saken.

Oppsummering

Klagen fremsetter en rekke påstander om feil i faktum, saksbehandling og skjønnsutøvelse som NVE vil tilbakevise eller som i liten grad har hatt betydning for vårt vedtak om konsesjon. Etter NVEs syn er det ikke framkommet nye opplysninger i klagen som tilsier at NVE bør endre sine vurderinger i forhold til den gitte konsesjonen til Lille Grottåga kraftverk. Vi registrerer at ingen av de øvrige interesseorganisasjonene som gav uttalelse til søknaden, har påklaget vedtaket. NVEs vurdering angående forholdene framkommet i innsigelsene til saken er grundig redegjort for i KSK-notat 87/2014.

Konklusjon

NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 09.12.2014. NVE opprettholder derfor vedtaket om å tillatelse til å bygge av Lille Grottdåga kraftverk.

Vi oversender med dette saken til Olje- og Energidepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Øystein Grundt
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi:

Beiarn Grotteklubb
Beiarn Grotteklubb v/Hans Martin Slåttkjær
Beiarn kommune
Fylkesmannen i Nordland
Nordland fylkeskommune
Småkraft AS